

Innst. 349 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 14 (2016–2017)

Innstilling fra justiskomiteen om Årsrapport for 2016 fra Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag

Til Stortinget

Sammendrag

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009) skal Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettfærdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter denne ordningen kan enkeltpersoner søke om en skjønsmessig kompensasjon fra staten når vedkommende har kommet særlig uheldig ut, og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalget.

Den alminnelige rettfærdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 72 (1998–1999), Innst. S. nr. 4 (1999–2000), St.prp. nr. 65 (2006–2007) og Innst. S. nr. 262 (2006–2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn (avsluttet), romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se St.meld. nr. 44 (2003–2004) og Innst. S. nr. 152 (2004–2005). Stortinget har videre vedtatt en særordning for barn som var i barnehjem mv. i perioden frem til 1. januar 1980, se St.meld. nr. 24 (2004–2005) og Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

Når det gjelder virksomheten i 2016 har utvalget avholdt 10 møter og avgjort 407 saker. Totalt ble det mottatt 532 søknader om rettfærdsvederlag i 2016,

mot 489 søknader i 2015. Dette er en økning på 9 prosent. Søknader etter særordningene har stabilisert seg på i underkant av 100 saker per år. Inngangen av søknader etter alminnelig ordning har variert noe, men har ligget relativt stabilt rundt 400 saker årlig de senere år.

Det ble ferdigbehandlet 514 saker i 2016. Av disse ble 407 avgjort av utvalget. De fleste søknadsgrunnlag gjelder svikt i barnevernstjenesten og mangler ved skolegang. Utvalget behandlet også 5 omgjøringsbegjæringer.

Det ble innvilget rettfærdsvederlag i 49 prosent av sakene som ble avgjort i 2016. Dette er på nivå med 2014 og 2015, da henholdsvis 51 og 52 prosent av sakene ble innvilget.

Utvalget fremla ikke enkeltsaker for Stortinget til avgjørelse i 2016.

Det er et godt samarbeid mellom utvalget og forberedende instanser. I etterkant av utvalgets møter holdes det regelmessig oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Statens sivilrettsforvaltning, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet er til stede. Disse møtene bidrar til en god informasjonsutveksling og best mulig saksavvikling.

Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgets vedtak, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det fremlegges nye opplysninger som kan være av betydning for resultatet i saken. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjøringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfellet, og i 2016 ble 25 omgjøringsbegjæringer avvist med hjemmel i denne fullmakten.

Statens sivilrettsforvaltning har også fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke anses omfattet av rettfærdsvederlagsordningen. Med hjemmel i denne fullmakten ble det i 2016 avvist 107 søknader fra behandling i utvalget. I tillegg ble enkeltgrunnlag

avvist fra realitetsbehandling, mens saken for øvrig ble tatt til videre behandling. De fleste avviste søknadsgrunnlag gjelder straffbare forhold som faller inn under voldsoffererstatningsordningen, og forhold som ennå ikke er foreldet.

Det ble i 2016 utbetalt 25,8 mill. kroner i rettsferdsvederlag fra staten, ca. 5 mill. kroner mindre enn i 2014 og 2015. Dette skyldes hovedsakelig to forhold: Utvalget har behandlet færre saker etter særordningene, som har høyere innvilgelsesprosent og utbetalingsnivåer. Videre har det vært grunnlag for å avvise en større andel saker fra realitetsbehandling i utvalget.

Den totale gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned de senere årene. Fra 2015 til 2016 har den gått ned fra 17 til 14 måneder.

Utvalget har inntrykk av at en stadig større andel av søkermassen nå er yngre søkere. Dette kan ha sammenheng med at samfunnet har blitt mer rettighetsbasert. En følge av dette er at den enkelte har blitt mer bevisst på sine rettigheter, og i hvilke tilfeller det offentlige ikke har innfridd disse. Søknader fra yngre søkere er gjennomgående mer komplekse, noe som gjør dem mer ressurskrevende å behandle.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senter-

partiet, Jenny Klinge, viser til årsrapporten for 2016 fra Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag. Rettsferdsvederlagsordningen er Stortingets egen kompensasjonsordning for personer som har kommet særlig uheldig ut. Ordningen er ikke lovfestet, og det er ingen som har rettslig krav på rettsferdsvederlag.

Komiteen påpeker at ordningen er ment å være en mulighet for å få en viss økonomisk kompensasjon i slike saker, og der man ikke har mulighet til å få det dekket på annen måte. Komiteen vil understreke viktigheten av at personer som ordningen er tiltenkt, søker om rettsferdsvederlag.

Komiteen merker seg at det i 2016 ble utbetalt 25,8 mill. kroner i rettsferdsvederlag fra staten, ca. 5 mill. kroner mindre enn i 2014 og 2015. Bakgrunnen for nedgangen er særlig at utvalget har behandlet færre saker etter særordningene som har høyere innvilgelsesprosent og utbetalingsnivåer. I tillegg har det vært avvist en større andel saker fra realitetsbehandling i utvalget.

Komiteen merker seg at den totale gjennomsnittlige saksbehandlingstiden fortsetter å gå ned. Fra 2015 til 2016 har den gått ned fra 17 til 14 måneder.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til årsrapporten og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 14 (2016–2017) – Årsrapport for 2016 fra Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 30. mai 2017

Hadia Tajik

leder og ordfører